

فروردین 1326

میدان اعدام "چوچرای" مهاباد

آخرین نگاه قاضی محمد به کردستانی که عاشق آن بود

یازدهم فروردین، از اعدام "قاضی محمد" رهبر و سازمانده حزب دمکرات کردستان ایران و بنیانگذار و رئیس نخستین جمهوری ملی و دمکراتیک خلق کرد سالی دیگر گذشت. ساعت 4 بعد بامداد 10 فروردین 1326، در میدان «چوچرای» مهاباد، که پس از انقلاب 57 مردم نام آن را به میدان قاضی محمد تغییر دادند، قاضی محمد، محمدحسین سیف قاضی (وزیر دفاع حکومت ملی کردستان) و ابوالقاسم صدر قاضی (نماینده مهاباد در دوره 14 مجلس و رجل سیاسی برجسته و ملی کردستان) توسط ارتش شاهنشاهی به دار آویخته شدند.

دربار سلطنتی با قتل و اعدام صدها پیشمرگه دمکرات حکومت ملی کردستان، گمان برده بود، آزادی و اراده مردم کردستان برای در اختیار گرفتن سرنوشت خویش را برای همیشه سرکوب کرده است و دیگر خلق کرد از زیر بار این ضربه کمر راست نخواهد کرد. خیالی چنان باطل که نشانه های زنده بودن آن را در پی چند دهه همچنان در ایران و منطقه شاهدیم.

قاضی محمد چهره ای درخشان نه تنها برای کردهای ایران، بلکه برای کردهای منطقه بود. دمکراتی انقلابی و دانشمند پژوهنده که راه رهایی کردها از ستم مضاعف را بدرستی شناخت و با تاسیس نخستین حکومت خودگران منطقه ای، در چارچوب ایران واحد یگانه راه حل را از خود به یادگار گذاشت.

او سخنوری توانا بود و در آخرین خطابه خود، در میدان "چوچرای" مهاباد گفت:
«امروز یک قاضی محمد اعدام می شود. شک نداشته باشید که فردا هزاران قاضی محمد در کردستان بپا خواهند خواست.»

رژیم شاهنشاهی به جنگ واقعیات تاریخ کردستان و تحریف آن رفت. تاریخ و واقعیات باقی ماند و آن رژیم رفت. جمهوری اسلامی نیز 26 سال است در برابر خواست و اراده کردهای ایران برای بدست گرفتن سرنوشت خویش در چارچوب ایران ایستاده است. چنان که گوئی تاریخ را نه خوانده است و نه باور دارد.

ارتشبد فردوست در خاطرات خود، پیرامون سفر شاه، پس از به خاک و خون کشیدن دو حکومت خودمختار آذربایجان و کردستان به این دو منطقه می نویسد:

«سفر به کردستان برای شاه یک ضربه روحی بود. اطرافیان و مشاوران به شاه توصیه کردند به کردستان نرود، زیرا مردم خشمگین اند. شاه باور نداشت و براین تصور بود که مردم به استقبالش خواهند آمد. با یک جیب راهی کردستان شدیم. به مهاباد که رسیدیم یکباره شهر را تعطیل دیدیم. مردم به سرعت مغازه ها را بسته و خیابان ها را ترک کرده بودند. وقتی به میدان "چوچرای" که قاضی محمد در آن اعدام شده بود رسیدیم، شاه چشمش به پرچم های حکومت قاضی محمد افتاد که مردم سردر خانه های خود نصب کرده بودند. به توصیه اطرافیان، شاه خیلی زود از میدان خارج شد و مهاباد را ترک کردیم. این واکنش مردم نسبت به اعدام قاضی محمد بود.»

مهاباد، بعنوان پایتخت حکومت خودمختار کردستان در قلب مردم کردستان به پایتخت همیشگی کردستان تبدیل شد، چنان که امروز نیز قلب سیاست و مبارزه برای خودمختاری در کردستان ایران، همچنان در مهاباد تندتر از هر شهر و منطقه کردستان ایران می تپد. رمز

احترام عمیق ملی کردها به قاضی محمد و پیشمرگان دوران قاضی محم، که شاید هنوز انگشت شماری از آنها در قید حیات باشند را باید در آرمان های بزرگ و انسانی قاضی محمد و آن حکومت خودگردانی دانست که قاضی محمد در راس آن قرار داشت. صداقت و پشتکار، وطن دوستی و آبادانی کردستان خمیرمایه آن حکومت بود.

در سالگرد اعدام قاضی محمد، یادآوریم نام هائی چون علی شیرزاده، احمد فاروقی، حمید مازرجی، عبدالله روشنفکر، سلیمان معینی، ملاآواره، اسماعیل شریف زاده، عزیز یوسفی، غنی بلوریان و ده ها مبارز دیگر حکومت خودمختار کردستان ایران را که یا با قاضی محمد هم سرنوشت شدند و یا در گوشه زندان های شاه عمری را پشت سر گذاشتند.